

INHOUD

4

Inleiding op Marrakech

Welkom in Marrakech	6
Geschiedenis van Marrakech	8
Top 10 Ervaringen	12
Reisroutes	14

18

Top 10 Highlights

Ontdek de highlights	20
Jemaa el-Fna	22
De avondmarkt	24
De soeks	26
Koutoubiamoskee	28
Stadsmuren en poorten	30
Palais Bahia	32
Medersa Ben Youssef	34
Palais El Badi	36
Jardin Majorelle	38
La Mamounia Hotel	40

42

Top 10 Uitgelicht

Marokkaanse architectuur	44
Kunst en cultuur	46
Hamams en spa's	48
Parken en tuinen	50
Weg van de massa	54
Gezinsuitjes	56
Uitgaansleven	58
Marokkaanse keuken	60
Cadeaus en souvenirs	62
Dagtochten	64

66

Van wijk tot wijk

Jemaa el-Fna en de Kasbah	68
De soeks	74
Ville Nouvelle	80
Essaouira	86
Tizi-n-Testpas	94
Tizi-n-Tichkapas	100

106

Wegwijs

Bereikbaarheid	108	Register	118
Praktische informatie	110	Nuttige uitdrukkingen	124
Accommodatie	114	Dankbetuiging	126

REISROUTES

De Koutoubiamoskee bekijken, wandelen door de Jardins Majorelle en winkelen in de soeks: er is veel te zien en te doen in Marrakech. Deze reisroutes, met plaatsen om te eten, drinken of van het uitzicht te genieten, laten zien hoe u twee en vier dagen in de Rode Stad kunt doorbrengen.

2 DAGEN

Dag 1

Ochtend

Maak op uw eerste ochtend kennis met de oude medina. Begin bij Bab Doukkala en loop over het plein. Het wemelt er van de verkopers, een voorproefje van wat u nog te wachten staat in de nabijgelegen soeks (blz. 26), waar smalle straatjes bezaaid zijn met winkeltjes en ambachtslieden – u bent zo een hele ochtend kwijt aan het verkennen van dit doolhof. Slenter dan door de Rue Sidi Abdelaziz, een winkelgebied met boetieks, kunstgaleries en hamams. Loop verder langs het Koninklijk Paleis, de officiële residentie van de koning, en loop de Rue du Mouassine in. Deze buurt dateert uit de tijd van de Saïdische dynastie en later, in de 16de eeuw

Kruiden kopen in de soeks van Marrakech

DRINKEN

Met gezonde gerechten, een grote gezamenlijke ruimte en een fietsverhuurbedrijf is Pihala Café (blz. 9) in de medina een gezellige ontmoetingsplek voor Jan en alleman.

bouwd en rijke edelen hier hun woningen. Ga vervolgens naar Le Jardin Secret (blz. 50), een prachtig paleis in een tuinoase. Aan de overkant ligt Café Arabe (blz. 79), met een Marokkaans-Italiaans seizoensmenu.

Middag

Loop na de lunch naar de Medersa Ben Youssef (blz. 34). Deze islamitische school werd gebouwd door een Saïdische sultan en was ooit de grootste in het land. Het is een parel in de islamitische architectuur. Loop vervolgens zuidwaarts door de wirwar aan steegjes naar de Jemaa el-Fna (blz. 22), het hoofdplein van Marrakech. Dit is een unieke locatie: snuif de geur van verse sinaasappelsap op, bekijk de pseudo-artsen met hun traditionele geneeswijzen en luister naar de verhalen van de Amazigh. Een volgend pareltje wacht om de hoek: de Koutoubiamoskee (blz. 28). Niet-moslims mogen de moskee niet in, maar kunnen zich wel vergapen aan de torenhoge minaret en luisteren naar de galmande oproep tot gebed. Dineer en maak een dansje bij Comptoir Darna (comptoirmarrakech.com), met traditionele gerechten zoals pastilla.

Dag 2

Ochtend

Begin de dag met een wandeling van 20 minuten van de Jemaa el-Fna naar het Palais Bahia (blz. 32), een 19de-eeuws mirakel, bekend vanwege het extravagante interieur, de verfijnde mozaïeken en de marmeren binnenhof. Neem twee uur de tijd om het paleis te bekijken. Wandel daarna door de melah; de naam stamt af van het Arabische woord voor zout, dat de Joodse bevolking hier verhandelde. In de voormalige Joodse wijk vindt u nu een mix van kruidensoeks, keienstraatjes, synagogen en een enorme Joodse begraafplaats. In de wijk ernaast, Kasbah (blz. 68), ligt de necropolis Saïdische graven (blz. 70), een begraafplaats in een park dat werd aangelegd in de 16de eeuw. Sta even stil bij de Kamer met de 12 zuilen, waar een aantal sultans begraven ligt. Geniet van een eenvoudige Marokkaanse lunch bij Café Clock (blz. 73).

SHOPPEN

Tegenover de Jardin Majorelle, in de Rue Majorelle, liggen stijlvolle conceptwinkels met Marokkaanse kwaliteitsproducten, gemaakt door onafhankelijke ambachtslieden.

Middag

Neem 's middags een taxi naar Guéliz in de Ville Nouvelle en wandel langs de Jardin Majorelle (zie volgende reisroute) naar het iets verderop gelegen Musée Pierre Bergé des Arts Berbères (blz. 39). Bewonder de vitrines met traditionele kleding en Amazighsieraden. Breng een paar uurtjes in het museum door, neem dan een taxi naar de Kabana-bar (1 Rue Fatima Zahra) en geniet op het dakterras van een cocktail en de zons- of ondergang. Wandel van hier naar de Jemaa el-Fna, en maak een keuze voor het avondeten bij een van de eetkramen (blz. 24), bijvoorbeeld een heerlijke tangia, die urenlang heeft gesudderd.

4 DAGEN

Dag 1

Vermijd de drukte (en de middaghitte) en ga vroeg naar de Jardin Majorelle (blz. 38). Neem ruim de tijd om deze groene oase te ontdekken, die ruim 40 jaar geleden zo liefdevol werd aangelegd. Het intense majorelleblauw is gepatenteerd door de oprichter van de tuin, Jacques Majorelle, en is nu in de hele wereld een geliefde kleur. Bent u klaar in de tuin, ga dan naar het naastgelegen Musée Yves Saint Laurent (blz.

DRINKEN

Drink een verse Marokkaanse munthee bij Café des Épices, met uitzicht op de Jemaa El-Fna. De thee bestaat uit 'gunpowder'-thee en verse munt, geserveerd met grote klonten suiker.

39), met een mooie expositie over het leven en werk van deze Frans-Algerijnse modeontwerper (koop vooraf een combiticket voor de tuin en het museum). Lunch in het iconische Grand Café de la Poste (blz. 85), een geweldige Franse bistro; de verse oesters zijn aan te bevelen. Neem in de middag een *petit taxi* naar Palais El Badi (blz. 36) in de wijk Kasbah; ook al is het nu een ruïne, met een beetje fantasie ziet u meteen de grandeur van vroeger. Kijk in de avond terug op wat u die dag hebt meegeemaakt, tijdens een diner bij kaarslicht, bij het zwembad op de binnenhof van voormalig paleis Dar Moha (*darmoha*. *ma*).

Dag 2

Bezoek aan het begin van de dag het Maison de la Photographie (blz. 46), met

UITZICHT

De Rooftop Garden bij hotel Nobu biedt een panoramisch uitzicht over de stad en het Atlasgebergte. Geniet van de zonsoudergang bij het zwembad.

foto's van Marokko door de eeuwen heen; u krijgt zo een goed beeld van de geschiedenis van Marokko. Verlaat het museum en wandel door de Rue du Moussaïme, met een rommelige mix van zoekkramen en chique boetieks. Bent u klaar met inkopen, ga dan voor de lunch naar Nomad (blz. 79) met een schitterend uitzicht over de medina. Bekijk de medina van dichtbij tijdens een wandeling door de zoekstraatjes terug naar het Dar el Bacha Museum (blz. 45). In dit 18de-eeuwse paleis ziet u tal van culturele voorwerpen. Wandel naar de Jemaa el-Fna en zie hoe het plein bij zonsoudergang tot leven komt.

Dag 3

Wandel vanaf de Jemaa el-Fna in 15 minuten zuidwaarts over de Rue Riad Zitoun el Kdin, een van de doorgaande wegen tussen de medina en de wijk Kasbah. Vanochtend kunt u uw kookkwaliteiten gaan verbeteren tijdens een kookles in Musée de l'Art Culinaire Marocain (*moroccanam.com*). Drie verdiepingen gewijd aan de Marokkaanse

keuken en dagelijks kooklessen over de geheimen achter het combineren van specerijen en slow-cooking. Na deze drukke dagen kunt u zich heerlijk laten verwennen in de hamam van de nabijgelegen La Sultanaspa (blz. 49), met verkwikkende stoomkamers en massages. Kies voor een gezond diner bij Al Fassia in Gueliz (blz. 85), een leuk Marokkaans restaurant dat volledig door vrouwen wordt gerund.

Dag 4

Ga op de laatste dag naar de medina en smul van een brunch bij Café des Épices (lz. 79). Geniet van de sfeer op het terras en het uitzicht op de Jemaa el-Fna, het ultieme stadsgezicht. Wandel vervolgens op uw gemak langs de met citroenbomen omzoomde straten naar La Mamounia Hotel (blz. 40); onderweg kunt u in de soeks nog wat laatste souvenirs kopen. La Mamounia Hotel was in de jaren 1920 het eerste luxe hotel – geniet van een drankje bij het zwembad. Wandel daarna door de grote tuin van het hotel. Kijk aan het eind van de dag terug op uw vakantie met een cocktail en een sushidiner op het dakterras van Nobu (blz. 116), en dans tot in de vroege uurtjes bij Théâtre in de Hivernage.

Uitzicht bij zonsoudergang over de Jemaa el-Fna

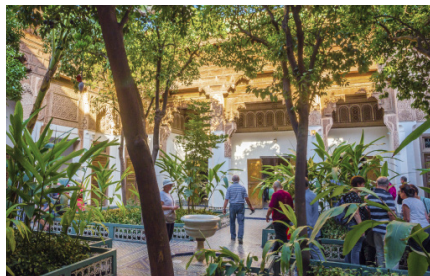
PALAIS BAHIA

📍 K5 📍 5 Rue Riad Zitoun El Jedid 🕒 Dag. 9.00–17.00 uur 🌐 bahia-palace.com 📄

Het 19de-eeuwse Palais Bahia, dat 'Paleis van de Favoriet' of 'Paleis van de Mooie' betekent werd gebouwd door Si Moussa, grootvizier van Sultan Sidi Mohammed ben Abderrahman, en zijn zoon Ba Ahmed, grootvizier van Moulay Abdelaziz. Het complex bestaat uit twee delen – het oudere deel heeft appartementen en het nieuwere deel luxe-appartementen. Slechts een klein deel van het paleis is geopend voor het publiek.

1 Binnenhof van Eer

Midden in het paleis bevindt zich een 1500 m² grote binnenhof. Het is bedekt met Italiaans Carreramarter en zellij-tegels en heeft in het midden drie fonteinen.

De mooie tuin in Andalusische stijl

2 Andalusische tuin

De tuin is ontworpen in Andalusische stijl en verdeeld in vier secties, met een afscheiding tussen de vierkanten. Planten zijn naar grootte ingedeeld, de kleinere staan

bij de paden en de grotere achterin. In het midden van de tuin staat een fontein.

3 Ontwerp van het paleis

Iedereen in het paleis zit meteen de verschillende bouwstijlen, van Andalusisch bij de ingang tot Perzisch verderop. Dit komt doordat het paleis gedurende vele jaren in stadia is gebouwd.

4 Scholen en moskee

In het paleis is een koranschool gevestigd, die ook dienstdeed als moskee. Hier woonden studenten.

DRINKEN

Na een paleisbezoek hebt u vast dorst gekregen. Koop een frisdrankje bij een kraam in de noordwesthoek van Place Ferblantiers.

Binnenhof met zellij-tegelwerk

7 Petit Riad

In dit gedeelte bevindt zich de Andalusische tuin en een klein gebouw dat doet denken aan een traditionele medina-woning. Hier ligt de statige Raadskamer.

8 Deuren en ramen

Neem de tijd om de deuren en ramen van het paleis goed te bekijken. Het stuc- of houtwerk rond en van de boogvormige deuren is prachtig bewerkt. De ramen hebben doorzichtig glas of glas in lood, dat grotendeels werd geïmporteerd uit Irak.

6 Kamers van de echtgenotes

Volgens de islamitische wet moeten alle vrouwen gelijk worden behandeld. De vier slaapkamers voor de vrouwen van de sultan hebben dan ook dezelfde afmetingen. Elke slaapkamer heeft besneden cederhouten plafonds.

9 Raadskamer

Deze prachtige kamer met imposant stuc- en houtwerk was de raadskamer van Ba Ahmed. U ziet hier ook een open haard met mooi ingelegd zellij-tegelwerk.

MEESTERWERK

Ba Ahmed huurde de beste ambachtslieden om het nieuwe paleis te bouwen. Alleen de beste materialen waren goed genoeg, zoals marmer van Meknès, cederhout uit de Midden-Atlas en tegels uit Tetouan. Niemand was verrast toen de Franse generaal Marshal Lyautey besloot om tijdens het Protectoraat hier te gaan wonen.

10 Beschilderde houten plafonds

De verfijnd beschilderde houten plafonds van cederhout in het paleis zijn onovertroffen. Met natuurlijke verfstoffen, gemaakt van onder meer saffraan en henna, werden patronen aangebracht die doen denken aan de stijl die werd gebruikt op tapijten.

Schitterende houten plafonds

MAROKKAANSE ARCHITECTUUR

1 Stucwerk

Bewerk pleisterwerk is een decoratief element in de Marokkaanse architectuur. De prachtige patronen kunnen hele muren beslaan. Ambachtslieden bewerken het vochtige pleister en de patronen worden op het oppervlak getekend en met hamer en beitel uitgerfde.

2 Muurgaten

De talloze gaten in de muren dienen voor de houten steigers die zijn gebruikt bij de bouw.

3 Tadelakt

Deze traditionele techniek is bekend om de decoratieve en vochtwerende eigenschappen en werd oorspronkelijk toegepast in badhuizen om hitte en vocht te weerstaan. De muren worden bestreken met een pleisterwerk van gemalen kalksteen, daarna gepolijst met gladde stenen en bestreken met eiwit en weer gepolijst met zwarte zeep, gemaakt van olijven. Het resultaat lijkt op zacht leer met een prachtige satijnen glans.

4 Houtsnijwerk

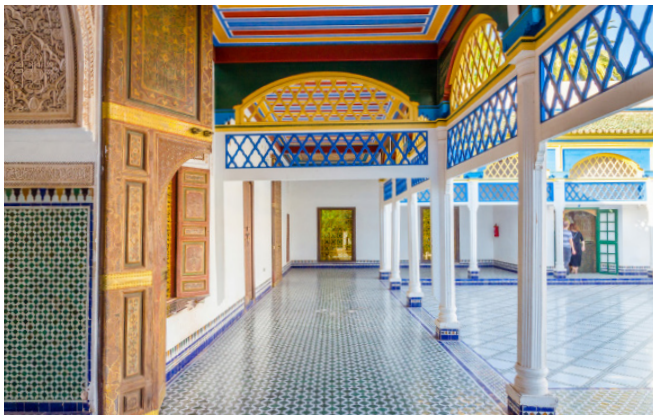
Hoewel er voor hout en pleisterwerk soms dezelfde patronen worden gebruikt, wordt het hout meestal gebruikt als fries en draagt het inscripties in het Arabisch, de heilige taal waarin de Koran werd geopenbaard aan de profeet Mohammed. De inscripties zijn religieus en loven Allah. Ze zijn zowel decoratief als informatief.

5 Fonteinen

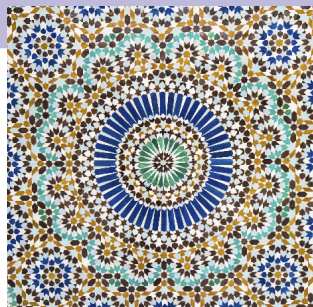
Fonteinen en waterpartijen worden gebruikt voor de rituele wassing voor het gebed. Ook dienen ze in dit droge klimaat als watervoorziening, wat gezien wordt als 'goede daad'.

6 Binnenhoven

Een opvallend kenmerk in de islamitische architectuur is de focus op het interieur als tegenhanger van de buitenkant, meestal raamloze muren. Binnenplaatsen dienen als koeltebron waar koele nachtlucht in blijft hangen. Ook kunnen vrouwen hier buiten vertoeven zonder dat ze zich hoeven te bedekken.

Binnenhof van Palais El Badi

Kleurrijke zellij-tegels in geometrische patronen

7 Zellij-tegels

Een opvallend kenmerk in de Marokkaanse architectuur is het gebruik van veelkleurige tegeltjes die zijn ingelegd in complexe geometrische patronen. Dit staat bekend als de zellij-techniek, waarbij tegels als grote vierkanten worden gemaakt en dan met de hand kleiner worden gesneden. Meestal ziet u bekende vormen en grootten, maar er zijn wel 360 verschillende soorten tegeltjes.

8 Vierkante minaretten

De Marokkaanse vierkante minaret voert terug naar het bewind van de Omajjaden, die van Syrische afkomst waren. Syriërs staan in het Midden-Oosten bekend om hun unieke vierkante minaretten, waarschijnlijk beïnvloed door de kerktorens van de Syrische christenen.

9 Pisé

Pisé, natte aarde met stro en steentjes, tussen twee planken geperst en verstevigd met kalk, is het meestvoorkomende bouwmaterial in Marokko. Als het niet goed is gemaakt, kan het mengsel bij regen ervoor zorgen dat een gebouw instort – Zuid-Marokko staat vol met halfvervalen gebouwen.

10 Hoefijzerbogen

Dit zijn eigenlijk *outrépassé*-bogen, waarbij de boog op het breedste punt iets naar binnen draait waardoor het effect van een hoefijzer of sleutelgat ontstaat. Het ontwerp wordt vaak geassocieerd met Moors-Spanje en Noord-Afrika.

TOP 10 HISTORISCHE GEBOUWEN

1. Dar Si Saïd Museum

Q K4

Het 19de-eeuwse Dar Si Saïd is een museum voor schone kunsten. Het is tijdelijk gesloten wegens renovatie na de aardbeving van 2023.

2. Koutoubiamoskee

Hier ziet u de grootste en hoogste minaret van Marrakech (*blz. 28*).

3. Palais El Badi

De *pisé*-muren (*blz. 36*) zijn vergaand verweerd en vertonen gaten.

4. Palais Bahja

Dit 19de-eeuwse paleis (*blz. 32*) heeft een decoratieve elementen, waaronder prachtig *zellij*-werk.

5. Medersa Ben Youssef

Dit gebouw (*blz. 34*) toont een keur aan decoratieve elementen, waaronder prachtig *zellij*-werk.

6. La Mamounia Hotel

La Mamounia Hotel, gebouwd in 1923, wordt geroemd om de architectuur in art-deco- en Moorse stijl.

7. Almoravid Koumba

Het vroegste voorbeeld van islamitische architectuur (*blz. 77*) in Marrakech met prachtig pleisterwerk.

8. Dar Cherifa

Dit herenhuis (*blz. 47*) heeft een binnenhof met bijzonder mooi houtsnijwerk.

9. Dar El Bacha

Q J2

De veelkleurige patronen in de *zellij*-tegels zijn duizelingwekkend.

10. Bab Agnaou

Deze poort (*blz. 31*) naar de wijk Kasbah heeft de vorm van een sleutelgat.

Dar El Bacha